

ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನವ್ಯವಹಾರದ ಮೇಲೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸೂಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ

HEMARAJA.N.S , research assistant, karnataka sanskrit university, pampamahakavi road,
chamarajpete, bengalore-18, email- monihemu85@gmail.com, ph.8310719147

ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಮಾಜವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಒಂದು ಸಾಧನವೂ ಹೌದು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಪ್ರಸಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಭವ್ಯವಿಚಾರಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಕನ್ನಡಿಯಂತಿದೆ.

ಅಪಾರವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಾಚ್ಯವನ್ನು ಶ್ರವ್ಯ ಮತ್ತು ದೃಶ್ಯವೆಂದು ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದರೆ, ಗದ್ಯ, ಪದ್ಯ ಮತ್ತು ಚಂಪೂಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಶ್ರವ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ರೂಪಕ ಮತ್ತು ಉಪರೂಪಕಗಳು ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಗತವಾಗುತ್ತವೆ. ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಮತ್ತು ಆಸ್ವಾದ್ಯಗುಣ ಹೊಂದಿರುವ ದೃಶ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ವತ್ತಪಂಚದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಭಾಷಿತವೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಭಾಷಿತಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾವ್ಯಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಆ ಎಲ್ಲಾ ಸುಭಾಷಿತಗಳು, ಲೋಕನೀತಿಬೋಧಕವಾಗಿವೆ. ಮಾನವನ ಜೀವನದ ಸಮುನ್ನತಿಗೆ ಸಹಾಯಕಗಳಾಗಿವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸೂಕ್ತಿಗಳನ್ನು (ಸುಭಾಷಿತಗಳನ್ನು) ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸುಷ್ಟು+ಉಕ್ತಿ=ಸೂಕ್ತಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪದವು ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೂಕ್ತಿಯ ಅರ್ಥ ಹೀಗಿವೆ. ಕಥನ, ವಾಚನ, ಮಾನಸಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ, ವಾಣೀ, ಶಬ್ದರಾಶಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು. ಸೂಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಸುಭಾಷಿತವೆಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಷ್ಟು ಭಾಷಿತಂ ಸುಭಾಷಿತಂ ಎಂದು, ಅಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತೆಂದರ್ಥ.

ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ ಒಂದನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ ಐದನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕಾಲೈತಿಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದನೆನ್ನಲಾಗುವ ಭರ್ತೃಹರಿ ಒಬ್ಬ ಮಹಾನ್ ವಿರಕ್ತಿಯೋಗಿಯಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಸ್ಕೃತಕವಿ. ಭರ್ತೃಹರಿ ಮೊದಲು ರಾಜನಾಗಿದ್ದ ಆತನ ಕಾಲಮಾನದ ಅನೇಕ ಮಹನೀಯರ ಸತ್ಸಂಗದ ಫಲವಾಗಿ ಸದಾ ಭೋಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಈತ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಯೋಗಿಯಾದ. ಮಾನವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಉಪಕಾರವಾಗಲೆಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶತಕತ್ರಯಗಳಾದ ನೀತಶತಕ, ಶೃಂಗಾರಶತಕ ಹಾಗೂ ವೈರಾಗ್ಯಶತಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶತಕದಲ್ಲೂ ನೂರು ಶ್ಲೋಕಗಳಿವೆ. ಈ ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಮಾನವೀಯ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಸುಂದರ ಕಾವ್ಯಾನುಭೂತಿಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ವಿಶೇಷತೆ ಏನೆಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದಕ್ಕೂ ಒಂದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನೀತಿ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕಿರುವ ಅರ್ಥಗಳೆಂದರೆ (1) ಮೌಲ್ಯಗಳು, (2) ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ, (3) ನಡತೆ, (4) ಶಾಸ್ತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ. ನಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಸಂಘ ಜೀವಿಯಾದ ಮಾನವನಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸೌಹಾರ್ದಯುತವಾಗಿ ಜೀವಿಸಲು ಬೇಕಾದಂತಹ ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ಕರ್ತವ್ಯ ಹಾಗೂ ನೈತಿಕತೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕತೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಬಾಳ್ವೆಗೆ ಈ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ.

ಸುಭಾಷಿತ ಎಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನುಡಿ. ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಜನರು ಸುಭಾಷಿತಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಜಾಣ್ಮೆ, ಪ್ರತಿಭೆ ಹಾಗೂ ಚಾತುರ್ಯಗಳಿಗೆ ಮಾರುಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಸುಭಾಷಿತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗುವ ವಿಷಯಗಳು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾದವುಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾನವನ ಜೀವನದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೂ ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವವುಗಳಾಗಿವೆ. ಋಷಿಗಳು ತಪಸ್ವಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಾಕವಿಗಳು ಜೀವನ ಎಂಬ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಚಮತ್ಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನುಷ್ಯನ ಚಿಂತನೆಗಳು ಬಹಳ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ನಾವು ವೇದ

ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಹಾಗೂ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಹೇಗೆ ಒಂದು ಸಾಗರದ ನೀರನ್ನು ಒಂದು ಶಂಖದಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿ ಇಡಬಹುದೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸರಳವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲು ಆಗದ ಆಳವಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಮನೋಭಾವಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಸುಭಾಷಿತಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸುಭಾಷಿತವೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿದ್ದು ಅನಂತವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇಂದಿಗೂ ವ್ಯವಹಾರ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸುಭಾಷಿತಗಳು ಬಹು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ:- ನಮ್ಮ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಗ್ರಹ, ಮಾನಸಿಕ ಸಮಸ್ಥಿತಿ, ದುರಭಿಮಾನದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ, ಈರ್ಷ್ಯೆ, ಕ್ರೋಧ, ದುರಾಸೆ, ಅತಿಭೋಗದಿಂದ ದೂರವಿರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಸ್ವಶಂಕೆಯನ್ನು ಬಿಡುವ ಮತ್ತು ಚಕ್ರತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಸುಭಾಷಿತಗಳು ಸಮರ್ಥವಾಗಿವೆ.

“ಯಥಾಬೀಜಂ ತಥಾ ಅಂಕುರಃ ಯಥಾ ವೃಕ್ಷಃ ತಥಾ ಫಲಮ್” ಎಂಬುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ

ಬೀಜವೂ ಹೇಗೋ ಮೊಳಕೆಯೂ ಹಾಗೆ, ಮರವೂ ಹೇಗೋ ಹಣ್ಣು ಹಾಗೆ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಸುಭಾಷಿತದಲ್ಲಿ ಸೃಜಿಸಿದ ಅರ್ಥವು ಹಾಗೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಸತ್ಯವು ನಮ್ಮ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಹಾಗೂ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಲಿ “ನೂನಂ ಸುಭಾಷಿತರಸೌ ಅನ್ಯಾದೃಶಾದಿ” ಎಂದು ಸುಭಾಷಿತದಿಂದ ಸಿಗುವ ಆನಂದವು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲ ಆನಂದಗಳಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿರುವುದು ಎಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸೂಕ್ತಿ ಸುಭಾಷಿತಗಳನ್ನು ನಾವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುವ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯವನ್ನು ನೋಡೋಣ:-

ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ಜೀವನದ ಅನುಭವದ ರಸಪಾಕವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸುಭಾಷಿತಗಳ ಮೂಲಕ ನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಿಯವಾಕ್ಯಪ್ರಧಾನೇನ ಸರ್ವೇ ತುಷ್ಯಂತಿ ಜಂತವಃ |

ತಸ್ಮಾತ್ತದೇವ ವಕ್ರವ್ಯಂ ವಚನೇ ಕಾ ದರಿದ್ರತಾ || (ಸು.ರ.ಭಾಂ.ಅ-2, ಶ್ಲೋ-18)

ಈ ಸುಭಾಷಿತವು ಮಾತಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನಾದವನಿಗೆ ಮಾತೇ ಭೂಷಣವೆನ್ನುವಂತದ್ದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತ ನಮಗೆ ಎರಡು ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದು ಬೇರೆಯವರಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ. ಇನ್ನೊಂದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಶಬ್ದಗಳ ಮೂಲಕ ತಲುಪಿಸುವಂತಹ (ವಾಕ್ ಶಕ್ತಿ) ಮಾತಿನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪಳಾದಂತಹ ಆ ಭಾಷಾ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ತುಂಬಾ ಜಾಗರೂಕರಾಗಿರಬೇಕು. ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಈ ಸುಭಾಷಿತವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಬಹಳ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ಗಂಭೀರವಾಗಿ, ಮಾತಿನ ಗೌರವದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವಂಥದ್ದನ್ನು ಈ ಸುಭಾಷಿತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ತುಂಬಾ ಆತ್ಮೀಯತೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಹ ಮಾತನ್ನು ಆಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದರಿಂದ ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಕೂಡ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತವೆ. ನಾವು ಇದನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಅನುಭವಿಸಿರುತ್ತೇವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳಾದ ನಾಯಿ, ಹಸು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಸಹ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸಿದರೆ ಅವುಗಳು ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ನಾವು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಅಂದರೆ ನಾವು ಆಡುವ ಭಾಷೆ ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯರಿಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಮಾತಾಗಿರಬೇಕು, ಅಂದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾಗಿರಬೇಕು, ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಡುವಂತದ್ದಾಗಿರಬೇಕು, ಹಾಗಾಗಿ

ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಯಾಕಂದ್ರೆ ಮಾತಿಗೆ ಬಡತನವಿಲ್ಲವಲ್ಲ ನಾವು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತರಿಲ್ಲದೇ ಹೋದರೂ ಕೂಡ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಬಹುದಲ್ಲಾ ಎನ್ನುವಂತದ್ದು.

ಹಾಗೆಯೇ:-

ಸತ್ಯಂ ಬ್ರೂಯಾತ್ ಪ್ರಿಯಂ ಬ್ರೂಯಾತ್

ನ ಬ್ರೂಯಾತ್ ಸತ್ಯಮಪ್ರಿಯಂ |

ಪ್ರಿಯಂಚ ನಾನ್ಯತಂ ಬ್ರೂಯಾತ್

ಏಷ ಧರ್ಮಃ ಸನಾತನಃ || (ಮ.ಭಾ.ಅ-64,ಶ್ಲೋ-36).

ಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯಬೇಕು, ಪ್ರಿಯವಾದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಅಪ್ರಿಯವಾದ, ಅಂದರೆ ಪರರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಥವಾ ಪರರಿಗೆ ಕೆಡುಕಾಗಬಹುದಾದ ನೋವುಂಟು ಮಾಡುವ ಸತ್ಯವನ್ನು ಯಾವತ್ತೂ ಹೇಳಬಾರದು. ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಅಥವಾ ಇತರರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವುದೆಂದು ಅಥವಾ ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದೆಂದು ಸುಳ್ಳನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ನುಡಿಯಬಾರದು. ಇದೇ ಸನಾತನವಾದ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಒಪ್ಪಿತವಾದ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಸುಳ್ಳನ್ನು ಎಂದೂ ನುಡಿಯಬಾರದೆಂದು ಮಹರ್ಷಿ ವೇದವ್ಯಾಸರು ಹೇಳಿರುವಂತದ್ದು.

ವಿದ್ಯಾ ದದಾತಿ ವಿನಯಂ

ವಿನಯಾದ್ಯಾತಿ ಪಾತ್ರತಾಂ |

ಪಾತ್ರತ್ವಾಧ್ಧನಮಾಪ್ನೋತಿ

ಧನಾಧ್ಧರ್ಮಂ ತತಃ ಸುಖಂ || (ಸು.ರ.ಶ್ಲೋ-21)

ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ವಿನಯಗುಣವು ಬರುವುದು. ವಿನಯಗುಣದಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯತೆ, ಗೌರವ ಸಿಗುವುದು. ಅದರಿಂದ ಸಂಪತ್ತು ಗಳಿಕೆಯಾಗುವುದು. ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಸುಖ ಸಿಗುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಅಂದರೆ ಮನುಷ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವವನು ಗರ್ವವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬಾರದು, ವಿದ್ಯೆಯುಳ್ಳಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ವಿನಯವೂ ಎಂಬುದು ದೊರಕಿ (ಗೌರವ)ಪಾತ್ರತ್ವವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತದ್ದಾಗಿದೆ. ಆ ವಿದ್ಯೆ, ಹಾಗೂ ವಿನಯದಿಂದ ಕೂಡಿರುವಂತಹವನಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹಣವೂ ಸಿಗುವಂತಹದ್ದಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೂಡ ಹೊಂದುವಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಪುನಃ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುವಂತಹ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕವಿ ತುಂಬಾ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ವಿದ್ಯೆ, ವಿನಯ, ಹಾಗೂ ಗೌರವ, ಹಣ, ಮತ್ತು ಧರ್ಮ, ಸುಖಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಹಾಗೆಯೇ:-

ಉದ್ಯಮೇನಹಿ ಸಿದ್ಧಂತಿ ಕಾರ್ಯಾಣಿ ನ ಮನೋರಥೈಃ

ನಹಿ ಸಿಂಹಸ್ಯ ಸುಪ್ತಸ್ಯ ಪ್ರವಿಶಂತಿಮುಖೇ ಮೃಗಾಃ || (ಕಾ.ಕಾ. ಶ್ಲೋ-23)

ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಸಿದ್ಧಿ ಆಗುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು, ಕೇವಲ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲ. ಸಿಂಹವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅದಕ್ಕೆ ಆಹಾರ ಬೇಕೆಂದರೆ ಅದು ಬೇಟೆಯಾಡಲೇ ಬೇಕು, ಸಿಂಹವೆಂದು ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯೂ ಅದರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರರ್ಥ ಮನುಷ್ಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು. ನಾಳೆ

ಮಾಡೋಣ ಅಥವಾ ನಮಗೆ ಅದೃಷ್ಟ ಇಲ್ಲ ಅದೃಷ್ಟ ಬರಬೇಕು ಎಂದು ವೃಥಾ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡಬಾರದು. ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡಬೇಕು, ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ನಾವು ಸಂಸ್ಕೃತ ದೃಶ್ಯ ಶ್ರವ್ಯಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅನ್ಯೋಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಸುಭಾಷಿತಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಅಂತಶ್ಚಿದ್ರಾಣಿ ಭೂಯಾಂಸಿ ಕಂಟಕಾ ಬಹವೋ ಬಹಿಃ |

ಕಥಂ ಕಮಲನಾಲಸ್ಯ ಮಾಭೂವನ್ ಭಂಗುರಾಗುಣಾಃ || (ಅ.ಸಾ.ಸಂ.ಶ್ಲೋ-14)

ಕಮಲದ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ನೋಡಿದವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಒಳಗಡೆಯ ಭಾಗವು ಉಳ್ಳಾಗಿರುವಂತದ್ದು. ಬಾಳೆಯಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸೀಳಿದರೆ ಒಳಗಡೆ ಹೇಗೆಲ್ಲಾ ರಂಧ್ರಗಳು ಇರುತ್ತವೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಕಮಲದ ನಾಳದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ರಂಧ್ರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಹೊರಗಡೆ ನೋಡಿದರೆ ಹೊರಟಾದ ರೂಕ್ಷವಾದ ಮುಳ್ಳುಮುಳ್ಳಾದ ಆಕಾರ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಳಭಾಗದ ನಾರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಒಳಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹರುಕು. ಹೊರಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಮುಳ್ಳು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ಮುರಿಯದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಗುಣಗಳು ಎಂಬುದಾಗಿ. ಗುಣಗಳು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ದಾಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುವಂತದ್ದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಈ ಸೂಕ್ತಿಯಿಂದ.

ಹಾಗೆಯೇ:-

ಪಶ್ಯಾಮಃ ಕಿಮಯಂ ಪ್ರಪತ್ಯತ ಇತಿ ಸ್ವಲ್ಪಾಪ್ರಸಿದ್ಧಕ್ರಿಯೈಃ

ದರ್ಪಾದೂರಮುಪೀಕ್ಷಿತೇನ ಬಲವನ್ ಕರ್ಮೇರಿತೈರ್ಮಂತ್ರಿಭಿಃ

ಲಬ್ಧಾತ್ಮಪ್ರಸರೇಣ ರಕ್ಷಿತಮಥಾಶಕ್ಯೇನ ಭುಕ್ತಾಶನಿಂ

ಸ್ವೀತಸ್ತಾದ್ಯಗಹೋ ಧನೇನ ನಿಪುಣಾ ದಗ್ಧೋ ಗಿರಿಗ್ರಾಮಕಃ || (ಅ.ಸಾ.ಸಂ.ಶ್ಲೋ-21)

ಮಾರ್ಮಿಕವಾದ ಒಂದು ಜಲಧಾರೆಯ ಉಕ್ತಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಇರುವುದಾಗಿದೆ. ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರು ಮಳೆಯನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೆ ಅವರು ಏನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದಾಗಿ, ಅಂದರೆ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಿಲ್ಲ, ಮೋಡಗಳಿಲ್ಲ, ಬರಗಾಲ ಬಂದಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಪರ್ಜನ್ಯ ಜಪ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಮಾಡಿಯೂ ಆ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮೋಡಗಳು ಬಂದಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಅಂದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಒಂದು ಮೋಡವನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರಂತೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಏನಾಯ್ತು ಎಂದರೆ ಮೋಡವು ಬಂದು ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದುಕೊಂಡರೆ ಜೋರಾಗಿ ಗುಡುಗಿ ಕಣ್ಣು ಕೋರೈಸುವಂತೆ ಮಿಂಚನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ ಆ ಊರಿನ ಮೇಲೆ ಸಿಡಿಲು ಹಾಕಿ ಹೊರಟು ಹೋಯಿತಂತೆ. ನಾವು ಹೋಮ ಹವನಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ಮಾಡಿಯೂ ಕೂಡ, ಪರ್ಜನ್ಯ ಜಪ ವರುಣ ಮಂತ್ರ ಜಪಮಾಡಿ ಮೋಡವನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡರೂ ಕೂಡ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಘನವಾದ ಮೋಡವು ಹಾಗೂ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನ ಮೋಡವು ಹೊರಟುಹೋಯಿತಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರ್ಥ. ಅರ್ಥಾತ್ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಸಹಾಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಿರಾಶೆ ಮೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಕವಿಯು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಅನ್ಯಾರ್ಥವಾದಂತಹ ಉಕ್ತಿ(ಸುಭಾಷಿತ)ಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ.

ಹಾಗೆಯೇ:-

ಸನ್ಮೂಲಃ ಪ್ರತಿತೋನ್ನತಿರ್ಘನಲಸಚ್ಚಾಯಾಸ್ಥಿತಃ ಸತ್ಪಥೇ

ಸೇವ್ಯಸ್ಥಿರತೀಮಾಕಲಯತ ತಾಲೋದ್ವಗೇನಾಶ್ರಿತಃ |

ಪುಂಸಶ್ಚಕ್ರಿಯತ್ಯಸೌ ತು ಸುಫಲೇ ಅದ್ಯಾಥವಾ ಶ್ವಾಥವಾ

ಕಾಲೇ ಕ್ಷಾತ್ಯಥವಾ ಕದಾಚಿದಥವಾ ನತ್ವೇವ ವೇದಾಸ್ತುಭುಃ || (ಅ.ಸಾ.ಸಂ.ಶ್ಲೋ-28)

ಇದು ತಾಳ ವ್ಯಕ್ತದ ಅನ್ಯೋಕ್ತಿಯಾದ ಸೂಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ತಾಳಮರವು ಹಾದಿ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ತುಂಬಾ ಉನ್ನತವಾಗಿ ನೇರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಅದು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಬೀಸಣಿಗೆಯಂತೆ ಗರಿಗಳನ್ನರಡಿಕೊಂಡು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ. ನೆರಳು ಕೂಡ ಮದ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದೆ, ಒಳ್ಳೆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದೆ, ರಾಜಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದೆ. ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಸೇವನೀಯವಾದದ್ದು ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಹಾದಿಹೋಕರು ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತಹವರು ಈ ತಾಳೆ ವ್ಯಕ್ತವು ಯಾವಾಗ ಹಣ್ಣನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ? ತಾಟನಿಗುವನ್ನು ಯಾವಾಗ ನಾವು ತಿಂದೇವು, ಬೇಸಿಗೆ ಬರಲಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಸಿಗೆಗಳು ಬಂದರೂ ಕೂಡ ಫಲವನ್ನು ನೀಡಲೇ ಇಲ್ಲ ಆ ವ್ಯಕ್ತ. ಇಂದು, ನಾಳೆ ನಾಡಿದ್ದು ಎಂಬುದಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೇವೆಯೇ ಹೊರತು ಯಾವತ್ತು ಫಲವನ್ನು ನೀಡಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ?. ಇದೇನು ವಿಧಿಯೇ, ಇದು ಯಾವ ಲೀಲೆ? ಎಂಬುದಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೇನೆಂದರೆ ತಾಳವ್ಯಕ್ತಗಳು ಗಂಡು ಮರ, ಹೆಣ್ಣುಮರ ಎಂಬುದಾಗಿ ಎರಡು ರೀತಿಯಾಗಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಬೆಳೆಯುವಾಗ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಬೆಳೆದ ಮೇಲೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಗಂಡು ವ್ಯಕ್ತ ಯಾವುದು, ಹೆಣ್ಣು ವ್ಯಕ್ತ ಯಾವುದು ಎಂಬುದಾಗಿ. ಗಂಡು ವ್ಯಕ್ತವೂ ಎಂದೂ ಕೂಡ ಹಣ್ಣನ್ನು ನೀಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಗಂಡು ವ್ಯಕ್ತದ ಫಲಸ್ವರೂಪ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ ಎಂದರ್ಥ. ಆ ಜನರು ಹೆಣ್ಣುವ್ಯಕ್ತವೆಂದು ತಿಳಿದು ಫಲದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಸಿದ ಮರ ಹೀಗಾಯ್ತಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ದುಃಖ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಕೆಲವರು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ, ರಾಜಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ನೇರವಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಋಜುಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಫಲಬರುತ್ತದೆ (ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ) ಎಂಬುದಾಗಿ ನಾವು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇದ್ದರೆ ಅಲ್ಲವೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ (ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ), ಅರ್ಥಾತ್ ಎನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದರ್ಥ. ಅಂದರೆ ನೋಡಿಯೂ ಕೂಡ ನಂಬಿಕೆಯಿಟ್ಟು ಮೋಸಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದರ್ಥ, ಅವರ ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂತದ್ದು ನಮಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ:-

ಯೇಷಾಂ ನ ವಿದ್ಯಾ ನ ತಪೋ ನ ದಾನಂ

ಜ್ಞಾನಂ ನ ಶೀಲಂ ನ ಗುಣೋ ನ ಧರ್ಮಃ |

ತೇ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕೇ ಭುವಿಭಾರಭೂತಾಃ

ಮನುಷ್ಯರೂಪೇಣ ಮೃಗಾಶ್ಚರಂತಿ || (ವಿ.ಅ.ಸಂ.ಶ್ಲೋ-4)

ಯಾರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆ ಇಲ್ಲವೋ, ತಪಸ್ಸಿಲ್ಲವೋ, ದಾನವಿಲ್ಲವೋ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲವೋ, ಶೀಲವಿಲ್ಲವೋ ಗುಣವಿಲ್ಲವೋ, ಧರ್ಮವಿಲ್ಲವೋ, ಅವರು ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರವಾಗಿರುವರು. ಅವರು ಮನುಷ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವ ಮೃಗಗಳು. ಅಂದರೆ ಈ ಸುಭಾಷಿತದ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಮನುಷ್ಯದೇಹವೊಂದೇ ಮನುಷ್ಯತ್ವವಲ್ಲ. ವಿದ್ಯೆ, ತಪಸ್ಸು, ದಾನ, ಜ್ಞಾನ, ಶೀಲ, ಗುಣ, ಧರ್ಮ ಇವು ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂಥವುಗಳಾಗಿವೆ. ಇವು ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿವೆಯೋ? ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮನುಷ್ಯ ಎಂದು. ಇವುಗಳು ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲವೋ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮನುಷ್ಯದೇಹದಂತಿರುವ ಕೇವಲ ಮೃಗ ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ ವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನದ ಅಂಕುಡೊಂಕುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವಂತಹ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ತಿಗಳು ಹೊಂದಿವೆ. ಮನುಷ್ಯ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷ ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಜೀವನದ ಆನಂದಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯ, ನೀತಿ, ಧರ್ಮ, ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ನಡೆಯುವಂತೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ನೋಯಿಸದಂತೆ ಮತ್ತು ಹೀಯಾಳಿಸದಂತೆ ಇರುವಂತೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. “ವಸುಧೈವಕುಟುಂಬಕಮ್” ಎಂಬುವ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ ಮನುಷ್ಯನು ಸಹನಾ ಶೀಲನಾಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ತನ್ನಬಂಧುಬಳಗದಂತೆ ಪ್ರೀತಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ ಆ ಭಗವಂತ. ಆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರರ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು “ಪರೋಪಕಾರಾರ್ಥಮಿದಂ ಶರೀರಮ್” ಎಂಬುವಂತೆ ಪರಸ್ಪರ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿ ಬದುಕೋಣ. “ಸಹನಾ ವವತು ಸಹನೌ ಭುನಕ್ತು ಸಹವೀರ್ಯಂ ಕರವಾವಹೈ” ಎನ್ನುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಮನುಷ್ಯಕುಲವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸೋಣ. “ಮಾವಿದ್ವಿಷಾವಹೈ” ಎಂಬುವಂತೆ ಯಾರನ್ನು ದ್ವೇಷಮಾಡದೇ ಬದುಕೋಣ ಎಂಬುವಂತಹ ಸೂಕ್ತಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾರಸ್ವತಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಅಭಿಜ್ಞಾನ ಶಾಕುಂತಲಮ್,(ವಿಮಲಾ, ಚಂದ್ರಕಲಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ) ಕಾಲಿದಾಸಃ, ಸಂಪಾದಕಃ ಪ್ರೊ. ಜಗದೀಶ ಮಿಶ್ರ, ಚೌಕಂಬಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಾರಣಾಸಿ 1989
2. ಸೂಕ್ತಯಃ, ಸಂಪಾದಕಃ ಡಾ. ರಮಾಕಾಂತ ರ್ಝಾ, ಚೌಕಂಬಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಾರಾಣಸಿ 1992.
3. ಅನ್ಯೋಕ್ತಿ ಸಂಗ್ರಹಃ, ಸಂಪಾದಕಃ ಡಾ. ಶಿವಸ್ವಾಮಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಹರಪ್ರಕಾಶನ, ತಿರುವಣ್ಣಾಮಲೈ 1986.
4. ಸಂಸ್ಕೃತ ಸುಭಾಷಿತಗಳು(ಕನ್ನಡ), ಸಂಪಾದಕಃ ಡಾ. ಅವಿನಾಶ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಶೆಟ್ಟಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ 2002.
5. ಸುಭಾಷಿತಸಾರಃ, ಲೇಖಕಃ ಪ್ರೊ. ಶಿವಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ, ಚಂದನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು 2000.
6. ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಸಂಪಾದಕಃ ಪ್ರೊ. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ(ಪ್ರಸಾರಾಂಗ) ಪ್ರಕಾಶನ, 1990
7. ಭರ್ತ್ಯಹರಿಯ ಶತಕತ್ರಯಗಳು, ಸಂಪಾದಕರು ಪ್ರೊ. ರಂಗನಾಥ, ವಾಗರ್ಥ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು 2012.